

ĢENERĀLADVOKĀTA L. A. HĒLHUDA [L. A. GEELHOED]

SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 18. maijā¹

I — Ievads

1. Šajā lietā Tiesai tiek lūgts interpretēt 3. panta 1. punktu Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvā 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (turpmāk tekstā — “Dzīvotņu direktīva”)² kopskatā ar tās sesto apsvērumu. *Verwaltungsgerichtshof* [Administratīvā tiesa] (Vācija) it īpaši vēlas noskaidrot, kādiem aizsardzības pasākumiem jābūt paredzētiem teritorijās ar prioritāriem dabisko dzīvotņu veidiem vai prioritārām sugām, kuras atbilstoši Direktīvas 4. panta 2. punkta trešajai daļai vēl nav iekļautas Komisijas izstrādātajā Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā.

1 — Oriģinālvaloda — holandiešu.

2 — OV L 206, 7. lpp.

II — Atbilstošās tiesību normas

A — Kopienas tiesības

2. Atbilstoši Direktīvas sestajam apsvērumam, lai nodrošinātu Kopienā nozīmīgo dabisko dzīvotņu un sugu atjaunošanos vai saglabāšanu labvēlīgā aizsardzības statusā, ir jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, lai pēc noteikta grafika izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu.

3. Atbilstoši Direktīvas 3. panta 1. punktam tiek izveidots saskaņots Eiropas ekoloģiskais tīkls, kurā ir apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai saglabātu minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

4. Direktīvas 4. pantā ir paredzēta procedūra, saskaņā ar kuru teritorijas, kurās sastopamas sugas un dabiskās dzīvotnes, ko aizsargā Direktīva, tiek atzītas par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. No 1. līdz 5. punktam ir noteikts:

veidiem un prioritārajām sugām veido vairāk nekā 5 % no valsts teritorijas, pēc vienošanās ar Komisiju var prasīt elastīgāku III pielikumā (2. posms) uzskaitīto kritēriju piemērošanu, izraugoties visas Kopienā nozīmīgās teritorijas, kas ir šajā valstī.

“1. Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās [..].

Kopienā nozīmīgo izraudzīto teritoriju sarakstu, kurā norādītas vietas, kur atrodams viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas, pieņem Komisija saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām [..].

3. Sarakstu, kas minēts 2. punktā, izveido sešos gados pēc šīs direktīvas izziņošanas.

2. Pamatojoties uz III pielikumā (2. posms) izklāstītajiem kritērijiem un ņemot vērā gan dalījumu piecos biogeogrāfiskajos rajonos, kas minēti 1. panta c) punkta iii) apakšpunktā, gan visu 2. panta 1. punktā minēto teritoriju, Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti un kurā norāda teritorijas, kur sastopami viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas.

4. Tiklīdz Kopienā nozīmīga teritorija ir apstiprināta saskaņā ar 2. punktā paredzēto procedūru, attiecīgā dalībvalsts cik vien iespējams īsā laikā, bet ne vēlāk kā sešos gados piešķir minētajai teritorijai īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu [..].

Dalībvalstis, kurās teritorijas ar vienu vai vairākiem prioritārajiem dabisko dzīvotņu

5. Tiklīdz teritoriju iekļauj 2. punkta trešajā daļā minētajā sarakstā, uz to attiecas 6. panta 2., 3. un 4. punkts.”

5. Tas, kā novērtēt valsts sarakstos minēto teritoriju nozīmi Kopienā, noteikts III pielikumā (2. posms):

attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem.

“1. Visas teritorijas, ko dalībvalstis noteikušas 1. posmā un kurās ir prioritārie dabisko dzīvotņu veidi un/vai sugas, uzskata par Kopienā nozīmīgām teritorijām.

2. Vērtējot dalībvalstu sarakstos iekļauto pārējo teritoriju nozīmību Kopienā, t.i., to nozīmi I pielikumā minētas dabiskas dzīvotnes vai II pielikumā minētas sugas saglabāšanā vai atjaunošanā labvēlīgā aizsardzības statusā un/vai saskaņību ar *Natura 2000* tīklu, ņem vērā šādus kritērijus:

[..].”

6. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 2. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta

7. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktā ir noteikts, ka visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju, un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.

8. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā ir paredzēts, ka gadījumā, ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem. Ja attiecīgajā teritorijā sastopams prioritārs dabiskās dzīvotnes veids un/vai prioritāra

suga, tad vienīgie pieņemamie argumenti ir tie, kas saistīti ar veselības aizsardzību vai sabiedrības drošību, videi primāri svarīgām labvēlīgām pārveidēm vai, pēc Komisijas atzinuma, citām sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm.

Šo pasākumu var veikt tikai tad, ja par dabas aizsardzību atbildīgās iestādes vai atbildīgās grupas galīgās aizsardzības procedūru piemēro vienlaicīgi vai uzreiz pēc tā.”

III — Fakti un prejudiciālie jautājumi

B — Valsts tiesiskais regulējums

9. Bavārijas likuma par dabas aizsardzību (*Bayerisches Naturschutzgesetz*) 48. panta 2. punkts ir izteikts šādi:

“Atbilstoši 45. pantam par dabas aizsardzību atbildīgās grupas vai iestādes līdz III nodaļā paredzēto īstenošanas dekrētu pieņemšanai var pieņemt dekrētu vai individuālu aktu par III nodaļā paredzēto pārveides aizliegumu uz laiku līdz diviem gadiem, lai nodrošinātu aizsargājamo teritoriju un sastāvdaļu pagaidu aizsardzību, ja ir aizdomas, ka pārveide var ietekmēt paredzēto aizsardzības pasākumu mērķi; īpašu apstākļu dēļ šo termiņu var pagarināt uz vienu gadu.

10. Prasītāji protestē pret jauna autoceļa A 94 posma, kuram jāsavieno Minhene ar Bavārijas dienvidaustrumiem un jānodrošina satiksme ar Austriju, būvniecību. Federālo autoceļu paplašināšanas un vajadzību novērtēšanas plānos šis autoceļš ir kvalificēts kā “prioritāra vajadzība”. Turklāt iecerētais autoceļš A 94 kā sauszemes ceļa projekts ir ietverts Eiropas Transporta tikla programmā.

11. Apstrīdētais ceļa posms šķērso teritoriju, kuru Vācijas Federatīvā Republika 2004. gada 29. novembra vēstulē Komisijai ir ierosinājusi iekļaut Eiropas tīklā *Natura 2000* kā Kopienā nozīmīgu teritoriju. No pieteikumam pievienotajiem ekoloģiskajiem datiem izriet, ka cita starpā runa ir par Direktīvas I pielikuma sarakstā noteikto prioritāro dzīvotņu veidu “Aluviālie meži ar *Alnus*

glutinosa un *Fraxinus excelsior*". Atbilstoši Direktīvas 4. panta 2. punkta trešajai daļai minētās teritorijas vēl nav iekļautas Komisijas pieņemtajā Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā.

12. Iesniedzējtiesa uzskata, ka iespējamie pasākumi jāveic saskaņā ar Direktīvā noteiktajiem mērķiem. Tā kā pašreizējā tiesvedības brīdī nevar izslēgt, ka minētais plānojums varētu it īpaši būtiski ietekmēt prioritāro dzīvotni "Aluviālie meži", iejaukšanās šajā teritorijā varētu būt pretrunā no Direktīvas izrietošiem pienākumiem.

13. *Verwaltungsgerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai trīs prejudiciālus jautājumus:

"1) Kāda aizsardzības sistēma ir jāpiemēro atbilstoši Direktīvas 92/43 [...] 3. panta 1. punktam kopskatā ar šīs pašas Direktīvas sesto apsvērumu un, ņemot vērā EK līguma 10. panta otrajā daļā paredzēto aizliegumu veikt jebkāda veida pasākumus, kas var traucēt [EK] Līguma mērķu sasniegšanai [...], — pēc Tiesas 2005. gada 13. janvāra sprieduma

lietā C-117/03 pieņemšanas — teritorijām, ko var identificēt kā Kopienā nozīmīgas teritorijas, it īpaši teritorijām ar prioritāriem dabisko dzīvotņu veidiem vai ar prioritārām sugām, pirms tās tiek iekļautas Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā, ko Komisija [...] pieņem minētās Direktīvas 21. pantā paredzētajā kārtībā?

2) Kā šo aizsardzības sistēmu ietekmē apstākļi, ka iepriekš minētās teritorijas jau ir iekļautas valsts teritoriju sarakstā, kas iesniegts Komisijai, piemērojot Direktīvas 92/43 4. panta 1. punktu?

3) Vai minētā valsts aizsardzības sistēma *Bayerische Naturschutzgesetz* 48. panta 2. punktā paredzētajos apstākļos ir pietiekama, lai izpildītu Kopienas tiesību normu prasības, kas ir noteiktas Direktīvas 92/43 3. panta 1. punktā, kopskatā ar šīs direktīvas sesto apsvērumu un ņemot vērā EK līguma 10. panta otrajā daļā paredzēto aizliegumu veikt jebkāda veida pasākumus, kas var traucēt Līguma mērķu sasniegšanai?"

14. Rakstiskus apsvērumus iesniedza *Bund Naturschutz in Bayern*, J. Mērklis [*J. Märkl*] u.c., kā arī Frīderiks Nišvics [*Friederike Nischwitz*] u.c. (turpmāk tekstā — “prasītāji pamata lietā”), *Freistaat Bayern* [Bavārijas federālā zeme] un Komisija. Tie visi paskaidroja savu viedokli 2006. gada 6. aprīļa tiesas sēdē.

IV — Vērtējums

15. Pirmajos divos jautājumos iesniedzējtiesa vēlas paskaidrojumu par aizsardzības līmeni, kāds jānosaka teritorijām, it īpaši teritorijām ar prioritāriem dabisko dzīvotņu veidiem vai ar prioritārām sugām, kuras varētu tikt uzskatītas par Kopienā nozīmīgām teritorijām, bet kuras Komisija vēl nav ierakstījusi atbilstoši Direktīvas 4. panta 2. punkta trešajai daļai Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā.

16. Turklāt no nolēmuma par prejudiciālo jautājumu uzdošanu izriet, ka iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai teritorijas, kuras vēl nav iekļautas Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā, ko pieņem Komisija, jāaizsargā ar Kopienas aizsardzības sistēmu vai dalībvalstīm teritoriju aizsardzība jānodrošina ar piemērotiem pasākumiem vienīgi valsts aizsardzības sistēmas ietvaros. Atbilde uz šo

jautājumu valsts tiesai ļautu noteikt, uz kurām normām un kādiem piemērošanas nosacījumiem pamatojoties ir jānovērtē paredzamā, ar plānojumu saistītā ietekme.

17. Sākumā ir jānorāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstu pienākums — kas izriet no kādas direktīvas — sasniegt tajā paredzēto rezultātu, kā arī dalībvalstu pienākums atbilstoši EK līguma 10. pantam veikt visus vispārīgos vai īpašos pasākumus, kas ir piemēroti šī pienākuma izpildes nodrošināšanai, attiecas uz visām šo valstu iestādēm, to skaitā tiesu iestādēm atbilstoši to kompetencei³.

18. No tā izriet, ka valsts tiesai, piemērojot valsts tiesību aktus, tie ir jāinterpretē cik vien iespējams attiecīgās direktīvas teksta un mērķa kontekstā, lai sasniegtu tajā paredzēto rezultātu un tārad panāktu atbilstību EK līguma 249. panta trešajai daļai⁴.

19. Rodas jautājums, kāda aizsardzība saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu ir jāpiešķir

3 — Skat. citu starpā Tiesas 1984. gada 10. aprīļa spriedumu lietā 14/83 *Von Colson* un *Kamann* (*Recueil*, 1891. lpp., 26. punkts) un 1990. gada 13. novembra spriedumu lietā C-106/89 *Marleasing* (*Recueil*, 1-4135. lpp., 8. punkts).

4 — Šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus lietās *Von Colson* un *Kamann*, 26. punkts, un *Marleasing*, 8. punkts.

teritorijām, kuras varētu tikt uzskatītas par Kopienā nozīmīgām teritorijām, bet kuras Komisija vēl nav ietvērusi Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā.

teritoriju sarakstu saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru (4. panta 2. punkta trešā daļa un 3. punkts). Visbeidzot dalībvalstis piešķir teritorijām, kuras ir Kopienā nozīmīgas teritorijas, īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu (4. panta 4. punkts).

20. Direktīvas mērķis ir izveidot saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, lai dalībvalstu teritorijās saglabātu vai pat atjaunotu dabiskās dzīvotnes un savvaļas faunu un floru labvēlīgā aizsardzības statusā⁵. Šī mērķa sasniegšanai ir paredzēts noteikt īpaši aizsargājamas dabas teritorijas⁶ atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. pantā izklāstītajai procedūrai.

22. Pēc grafika, kāds paredzēts Dzīvotņu direktīvā, vispirms dalībvalstīm trīs gados — tāpat līdz 1995. gada 10. jūnijam — ir jāpiedāvā Komisijai visas teritorijas, kuras varētu sastādīt *Natura 2000*. Pēc tam Komisijai sešos gados pēc direktīvas izziņošanas — tāpat līdz 1998. gada 10. jūnijam —, pamatojoties uz šiem priekšlikumiem, jāizveido Kopienas saraksts, kas sastāv no Kopienā nozīmīgām teritorijām, kuras tiks iekļautas *Natura 2000*. Visbeidzot dalībvalstīm sešos gados — tāpat līdz 2004. gada 10. jūnijam — jāpiešķir Kopienā nozīmīgām teritorijām īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusus.

21. Procedūra īpaši aizsargājamo teritoriju noteikšanai atbilstoši 4. pantam notiek četros posmos. Vispirms katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās (4. panta 1. punkts). Tad Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti (4. panta 2. punkta pirmā un otrā daļa). Pēc tam Komisija pieņem Kopienā nozīmīgo

23. Šajā gadījumā Vācijas valdība nosūtīja Komisijai sarakstu ar teritorijām, kurās sastopamas dzīvotnes, atbilstoši Dzīvotņu direktīvas 4. panta 1. punktam cita starpā 2004. gada 29. novembrī. Šīs teritorijas Komisija vēl nav iekļāvusi Kopienas sarakstā.

5 — Pirmais, trešais, ceturtais, piektais un sestais apsvērums.

6 — Sestais un septītais apsvērums.

24. 2005. gada 13. janvāra spriedumā lietā *Società Italiana Dragaggi*⁷, kurā Tiesai bija jālemj par Dzīvotņu direktīvas 6. panta piemērošanu, iestāde Itālijā bija atcēlusi publiskā iepirkuma līguma procedūru par bagarēšanas darbu veikšanu ostā, jo apvidus, kurā bija paredzēts deponēt nogulsnes, atradās teritorijā, kuru Itālija saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu bija ieteikusi Komisijai kā aizsargājamo dabas teritoriju. Šajā lietā radās jautājums, vai Dzīvotņu direktīvas 6. pantā noteiktie aizsardzības noteikumi bija jāpiemēro, kaut arī teritoriju noteikšanas procedūra atbilstoši Direktīvas 4. pantam vēl nebija noslēgusies. Spriedumā Tiesa norādīja:

No minētā neizriet, ka dalībvalstis nevar aizsargāt teritorijas, tiklīdz saskaņā ar Direktīvas 4. panta 1. punktu tās iekļautas dalībvalsts sarakstā, ko iesniedz Komisijai kā teritorijas, kas var pretendēt uz Kopienā nozīmīgas teritorijas statusu.

Ja šīs teritorijas no šī brīža netiek pienācīgi aizsargātas, tas var apdraudēt dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzības mērķu sasniegšanu, kas it īpaši noteikts Direktīvas preambulas sestajā apsvērumā un 3. panta 1. punktā. [...] ⁸.”

“[...] Direktīvas 4. panta 5. punkts ir interpretējams tādā nozīmē, ka aizsardzības pasākumi, kas paredzēti Direktīvas 6. panta 2.–4. punktā, ir saistoši tikai tām teritorijām, kuras atbilstoši Direktīvas 4. panta 2. punkta trešajai daļai ir iekļautas sarakstā kā Kopienā nozīmīgas teritorijas, ko pieņēmusi Komisija saskaņā ar šīs direktīvas 21. pantā noteikto procedūru.

25. Saskaņā ar minēto spriedumu aizsardzības pasākumi atbilstoši šīs Direktīvas 6. panta 2.–4. punktam ir nepieciešami tikai attiecībā uz teritorijām, kuras Komisija ir iekļāvusi Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstā.

26. Kā uzver prasītāji pamata lietā un Komisija, kamēr notiek pakāpeniska *Natura 2000* realizēšana, dalībvalstis nedrīkst minētajām teritorijām nodarīt zaudējumus

7 — Tiesas 2005. gada 13. janvāra spriedums lietā C-177/03 *Società Italiana Dragaggi* (Krajums, l-167. lpp.).

8 — Spriedums lietā *Società Italiana Dragaggi*, 25.–27. punkts.

un arī ietekmēt to kvalitāti citādā veidā. Kaut arī dalībvalstīm direktīvas transponēšanas pasākumi nav jāpieņem pirms tam paredzētā termiņa beigām, no EK līguma 10. panta otrās daļas un 249. panta trešās daļas, ko piemēro kopā ar šo direktīvu, izriet, ka šī termiņa laikā jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu būtiski apdraudēt rezultātu, kādu paredzēts sasniegt ar šo direktīvu⁹. Tas attiecas arī uz gadījumu, ja Eiropā nozīmīgu teritoriju noteikšanas procedūra, kāda tā ir paredzēta šīs Dzīvotņu direktīvas 4. pantā, vēl norisinās, kā tas ir šajā lietā.

27. Dalībvalstu pienākums atturēties no rīcības, kas varētu nopietni apdraudēt Dzīvotņu direktīvā paredzēto rezultātu īstenošanu, ir stingri jāievēro, jo netika ievērots Dzīvotņu direktīvā noteiktais grafiks. Saskaņā ar šo grafiku Eiropas ekoloģiskajam tīklam bija jābūt izveidotam līdz 2004. gada 10. jūnijam. Ja šis grafiks būtu ievērots, attiecīgās teritorijas atrastos Dzīvotņu direktīvas 6. panta aizsardzībā. Komisija savos rakstveida apsvērumos norāda, ka grafiku

nevarēja ievērot, jo dalībvalstis teritorijas bija piedāvājušas ar lielu nokavēšanos¹⁰.

28. Jo lielāka ir dalībvalsts kavēšanās Eiropā nozīmīgo teritoriju saraksta sagatavošanā un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju noteikšanā, jo plašāka aizsardzība šādām teritorijām ir nepieciešama. Šajā sakarā nav svarīgi, vai tās ir teritorijas, kuras jau ir iekļautas valstu ieteikto teritoriju sarakstos, kuri atbilstoši Direktīvas 4. panta 1. punktam nosūtīti Komisijai, vai teritorijas, kuras, ņemot vērā to īpašības, vajadzētu iekļaut Kopienas sarakstā, bet dalībvalsts vēl nav ieteikusi Komisijai kā Kopienā nozīmīgu teritoriju Eiropas tīklam *Natura 2000*. Abos gadījumos dalībvalstij jānodrošina, ka svarīgās ekoloģiskās intereses, kādas ir teritorijai valsts līmenī, tiek saglabātas līdz brīdim, kad Komisija pieņem Kopienā nozīmīgu teritoriju sarakstu.

29. Prasītāji pamata lietā apgalvoja, ka absolūts pārveides aizliegums izriet no dalībvalstu

9 — Tiesas 1997. gada 18. decembra spriedums lietā C-129/96 *Inter-Environnement Wallonie (Recueil, I-7411. lpp., 45. punkts)*.

10 — Tiesa ir atzinusi, ka Vācijas Federatīvā Republika nav pildījusi pienākumus, ko tai uzliek Dzīvotņu direktīva, jo tā noteiktajā termiņā nav iesniegusi Komisijai šīs Direktīvas 4. panta 1. punkta pirmajā daļā minēto teritoriju sarakstu kopā ar šīs Direktīvas 4. panta 1. punkta otrajā daļā paredzēto informāciju par šīm teritorijām. Tiesas 2001. gada 11. septembra spriedums lietā C-71/99 Komisija/Vācija (*Recueil, I-5811. lpp.*). Skat. arī 2001. gada 11. septembra spriedumus lietās C-67/99 Komisija/Irija (*Recueil, I-5757. lpp.*) un C-220/99 Komisija/Francija (*Recueil, I-5831. lpp.*).

pienākuma atturēties no rīcības, kas varētu nopietni apdraudēt Dzīvotņu direktīvā paredzēto rezultātu īstenošanu.

30. *Bund Naturschutz in Bayern*, J. Mērklis u.c. un F. Nišvics u.c. apgalvo, ka dalībvalstu pienākums ir saglabāt teritorijas labvēlīgā stāvoklī līdz brīdim, kad Komisija izlemj, vai teritorijas ir jāiekļauj Kopienas sarakstā kā Kopienā nozīmīgas teritorijas. Tāpēc ir jāaizliedz noplicināt šādas teritorijas. Tas nozīmē, ka dalībvalstis nedrīkst veikt nekādas pārveides, kas varētu ietekmēt teritorijas nozīmīgumu. Cits līdzeklis, kas ir mazāk radikāls par absolūtu pārveides aizliegumu, nevarētu pietiekami nodrošināt teritorijas ekoloģiskās intereses.

31. *Freistaat Bayern* uzskata, ka, lai gan Direktīvas mērķi nedrīkst apdraudēt vai kā citādi kompromitēt, tomēr tas nenozīmē absolūtu pārveides aizliegumu attiecībā uz teritoriju. Noplicināšanas aizliegums attiecībā uz teritoriju, kura iekļauta Komisijai nosūtītajā valsts sarakstā, nenozīmē, ka ir aizliegta jebkura pārveide.

32. Direktīvas 6. pantā noteikti aizsardzības pasākumi, kuri jāveic attiecībā uz teritorijām, kuras ir iekļautas Komisijas pieņemtajā Kopienā nozīmīgo teritoriju sarakstā. Panta 4. punkts ir izteikts šādi: “Ja, neņemot vērā negatīvu vērtējumu saistībā ar ietekmi uz teritoriju, alternatīvu risinājumu trūkuma dēļ plāns vai projekts tomēr ir jāīsteno sevišķi svarīgu sabiedrības interešu labā, kas ietver arī sociāla un ekonomiska rakstura intereses, tad dalībvalsts veic visus vajadzīgos kompensācijas pasākumus, lai nodrošinātu *Natura 2000* tīkla kopējās vienotības aizsardzību. Dalībvalsts informē Komisiju par pieņemtajiem kompensācijas pasākumiem. Ja attiecīgajā teritorijā sastopams prioritārs dabiskās dzīvotnes veids un/vai prioritāra suga, tad vienīgie pieņemamie argumenti ir tie, kas saistīti ar veselības aizsardzību vai sabiedrības drošību, videi primāri svarīgām labvēlīgām pārveidēm vai, pēc Komisijas atzinuma, citām sevišķi svarīgām sabiedrības interesēm.”

33. Ņemot vērā Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkta tekstu, tas neietver absolūtu pārveides aizliegumu. Tātad plānu un projektu īstenošana ir visai strikti reglamentēta. Noteiktus plānus un projektus var īstenot tikai tad, ja pastāv sevišķi svarīgas sabiedrības intereses. Turklāt īpašām teritorijām ar prioritārajiem dabisko dzīvotņu veidiem un

prioritārām sugām ir noteikti vēl stingrāki kritēriji.

34. Es uzskatu, ka Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā noteiktie kritēriji jāpieņem pēc analogijas līdz brīdim, kad Komisija ir izveidojusi sarakstu. Tas nozīmē, ka, pieņemot plānus un projektus, var ņemt vērā citas intereses. Absolūts pārveides aizliegums teritorijas aizsardzībai šo noteikumu kontekstā ir pārmērīgs.

35. Protams, dalībvalstīm jānodrošina, ka Dzīvotņu direktīvas sestajā apsvērumā un 3. panta 1. punktā izklāstīto mērķu īstenošana attiecībā uz dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras saglabāšanu netiktu nopietni apdraudēta. Tāpēc plānus un projektus var īstenot tikai tad, ja tie neapdraud svarīgās ekoloģiskās intereses, kādas ir teritorijai valsts līmenī. Turklāt dalībvalstīm jāpieņem tādi noteikumi, kas garantē, ka ietekme uz teritoriju ir pēc iespējas minimāla, un jāveic pēc iespējas mazāk kaitējoši pasākumi, kuri turklāt, kopumā ņemot, nemazinātu teritorijas faktisko nozīmi.

36. Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punktā noteiktie kritēriji jo īpaši stingri ir jāpieņem

īpašām teritorijām ar prioritārajiem dabisko dzīvotņu veidiem un prioritārām sugām. Tās jāaizsargā pret apdraudējumu, kam tās pakļautas. Direktīvas apsvērumos ir uzsvērts, ka Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā turpinās dabisko dzīvotņu noplicināšanās, aizvien vairāk savvaļas sugu ir nopietni apdraudētas, apdraudētās dzīvotnes un sugas ir daļa no Kopienas dabas mantojuma un šim apdraudējumam bieži ir pārrobežu raksturs, tāpēc ir jāveic Kopienas mēroga pasākumi, lai tās saglabātu. Ļoti svarīgi ir sekmēt minēto saglabāšanas pasākumu drīzu īstenošanu, kā tas ir ieteikts Direktīvas piektajā apsvērumā¹¹.

37. Valsts tiesas pienākums ir izvērtēt, vai autoceļa A 94 projekta īstenošana pasliktinātu teritorijas kvalitāti un vai tiek mazināts svarīgais ekoloģiskais nozīmīgums, kāds ir teritorijai valsts līmenī.

38. Ņemot vērā iepriekš minēto, uz trešo jautājumu nav jāatbild.

11 — Turklāt pasākumu drīza īstenošana nav iespējama tādēļ, ka dalībvalstis teritorijas iesaka ar lielu nokavēšanos. Saskaņā ar Dzīvotņu direktīvā paredzēto grafiku Eiropas ekoloģiskajam tīklam bija jābūt izveidotam līdz 2004. gada 10. jūnijam.

V — Secinājumi

39. Es iesaku Tiesai atbildēt uz prejudiciālajiem jautājumiem šādi:

saskaņā ar Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvu 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību kopskatā, it īpaši kopskatā ar EK līguma 10. pantu un EK līguma 249. pantu, dalībvalstīm jāuzrauga, lai plānu un projektu īstenošana neapdraudētu teritoriju, kuras iesaka dalībvalstis, vai teritoriju, kuras, ievērojot to īpašības, nepieciešams iekļaut Kopienas sarakstā, svarīgās ekoloģiskās intereses, pretējā gadījumā tas nopietni apdraudētu Dzīvotņu direktīvas izvirzīto rezultātu sasniegšanu; valsts tiesas pienākums ir izvērtēt, vai tāds ir gadījums attiecībā uz minētajiem plāniem.